

Latvijas Kareivis: *Piektdiena, 9. novembris, 1934*

Darbs un atmiņas Latvijai topot.

K. Ozols,

bij. sūtnis.

Līguma sagatavošana ar Amerikas likvidācijas komisiju. Herberts Hoovers un Amerikas koni. locekļi.

30. maijs. No rīta iebraucu Parīzē. Pēc pusdienas kopā ar Z. Meierovicu ejam pie Hoovera un nododu viņam vēstuli no Liepājas, no viņa drauga Brookinga. Hoovers laipns, iepazīstina ar saviem palīgiem pulkvedi Loganu un prof. Schermanu, un atvadoties pavada mūs, mierīgi teikdams: «Jūs esat uz pareiza ceļa.»

H. Hoovers liela personība, stingra, noteikta rakstura cilvēks. Viņa, kā arī viņa palīgu reputācija ļoti augsta. Par to dzird runājam, to zina visi. Viss viņam iet pēc stingri noteikta plāna un sistēmas. Viņš prot izmeklēt spējīgus un cienījamus palīgus, un tas viņu vēl jo vairāk izceļ dažādu intrigu, nenovīdības un morāliska paguruma pēckara laikmetā. Pēc profesijas inženieris-administrators, viņš visur prot rast harmoniju, ritmu un viņu apbrīno pat viņa nelabvēļi.

1.—4. jūnijs. Aizņemts ar dažādu dokumentu sagatavošanu. Prof. Schermans dod rekomendācijas vēstuli pie pulkv. Colemanam no likvidācijas komisijas. Pēdējais mani tālāk iepazīstina ar majoru E. Noble, likvidācijas komisijas sekretāru un galveno līgumu sagatavotāju. Visi solās būt izpalīdzīgi.

6.—7. jūn. Pārvietojos uz hoteli «Continental», kurš apdzīvots pa lielākai daļai no amerikāņiem, starp kupem daudzi mani paziņas un man noderīgas personas. Tas man izdevīgāk — drīzāk var rast personīgu kontaktu.

Meierovics stāsta, ka viņu apmeklējis kāds solīds pēc izskata amerikānietis un piedāvājis, kā delegācijas priekšsēdētājam, savu izpalīdzību oikonomiskos jautājumos. Meierovics norādījis griezties pie manis. Pie manis ieradās Mr. Max Kabinoffs, bij. Bostonas operas direktors, un, atsaukdami uz savu vizīti pie Meierovica, piedāvā man savus pakalpojumus, likdams saprast, ka pretējā gadījumā es neko nenasniegšu, šādu savu soli viņš motivē kā vienkāršu veikalniecisku darījumu, pieprasīdams par to 3% atlīdzības no summas, par kādu es saņemtu preces no amerikāņu noliktavām uz parāda. Lai nebūtu man nekādu šaubu, viņš pastāsta, ka ar igauņiem un leišiem viņam jau noslēgti tādi līgumi.

Atbildu, ka man nav tik lielas summas ko maksāt, bet Max Kabinoffs ir ar mieru gaidīt, piebilzdams, ka zināmu daļu arī es varēšu saņemt priekš saviem speciāliem izdevumiem.

Negribu pārsteigties, jo mans uzdevums ir par katru cenu apgādāt mūsu armiju un Latvijas iedzīvotājus ar nepieciešamāko, ko varētu dabūt no amerikāņiem. Informēju Meierovicu, bet viņš pilnīgi palaižas uz mani un lūdz rīkoties pēc maniem ieskatiem. Kaut gan morāliskais līmenis visapkārt diezgan zems, es nolēmu nepadoties: es paļaujos uz Hooveru un viņa palīgiem, ka tie man kritiskajā brīdī izpalīdzēs un ka galu galā es būšu stiprāks par Max Rabinoffu, kurš man

pēc vi-ņa noraidīšanas diezgan noteikti pateica, ka es neko nedabūšu. Ar citiem vārdiem, ka viņš strā-dās man pretim.

8.—10. jūn. Solīts daudz, darīts vēl vairāk, bet netiek uz priekšu. Sāku it kā nožēlot, ka noraidīju Rabinoffa kungu, bet iet pie viņa tomēr negribu. Apmeklēju Dr. Morisonu, stāstu par grū-tībām, lūdzu izpalīdzēt.

12. jūn. Stāvoklis tāds, ka maz cerības. Redzams, ka šakāļi strādā. Eju pie Hoovera palīga pulkv. Ļogana un stāstu par savām neveiksmēm. Ļogans dod lasīt pulkv. Carlsona ziņojumu no Rīgas par šausmīgiem apstākļiem. Ziņojums ļoti labvēlīgs latviešiem.

13.—14. jūn. Lūdzu Dr. Morisonu nosūtīt telegrammu uz Liepāju. Apmeklēju lictaviešu ur armēņu delegācijas, informējos, kā iet viņiem Uzlūdzu uz vakariņām un vēlāk uz «Ambassa-deurs» teātri leitnantu Burle. Sīki stāstu viņam par visu un lūdzu neatkarīgi no manis to pastā-stīt Dr. Morisonam.

15. jūn. Apmeklēju Lietavas delegācijas locekli Ičas kungu, bet vakarā hotelī satiekos ar Hoovera palīgu prof. Schermani. Stāstu par visām savām neveiksmēm, par Max Rabinoffu un visu citu, un lūdzu par to informēt Hooveru.

17. jūn. No Amerikas likvidācijas komisijas konfidenciāli man ziņo, ka saņemta no Hoovera ļoti stingra satura vēstule attiecībā pret manu lietu, un ka sagaidāmi labi rezultāti.

Pie vakara mani aicina uz likvidācijas komisiju un liek parakstīts iepriekšējo līgumu par apm. \$ 3,5 miljoniem. Steigā no igauņiem, no Kiistera kunga, saņēmu medikamentu sarakstu, kādu tie sakās iesnieguši amerikāņiem, un iesniedzu to pašu. Esmu priecīgs un pateicīgs Hooveram.

Te man jānorāda, ka ne tikai Mas Rabinoffs vien man strādāja pretim, — man nevienu reizi vien tika norādīts no maniem Amerikas draugiem ņemt vērā, ka kāda kaimiņu valsts negribot, lai latviešiem direkti dotu, bet gan caur viņiem. Pret to es cīnījos ar visiem spēkiem.

Tāpat man jāpaskaidro, ka es biju pilnā pārliecībā, ka saņemtā no Kiistera kunga medikamentu saraksta liste bija rūpīgi no igauņiem pārbaudīta, ņemot vērā, ka viņi to visu jau bija nokārtojuši, un ka viņu rīcībā bija daudz laika, lai pārbaudītos sarakstus amerikāņiem varētu iesniegt.

18. jūn. Satiekos ar baronu Meiendorfu, kurš ieradies mūsu delegācijā. Barons simpātisks un gudrs cilvēks. Stāsta, ka viņu neieredzējuši Baltijas baroni, bet tomēr grib, lai Parīzes delegācija nosūtītu kādu saprašanās telegrammu uz Liepāju valdībai. Viņa priekšlikumam nav piekri-šanas.

19. jūn. Šodien mans līgums apstiprināts no amerikāņu komisijas. Rīt jeb parīt noskaidrosies, kā pret to izturas franču iestādes. Jādomā, ka kavēkļus neliks.

Ar Hoovera parakstu uz mana lūguma pamata tiek nosūtīta tēlegramma-rīkojums uz Ameriku, ka visiem valdības kuģiem, kuri iet uz Eiropu, jāuzņem Am. Latv. nāc ligas palīdzības sūtījumi uz Latviju.

21. jūn. Man paziņo, ka mūsu līgums apstipri- nāts visās, kā amerikāņu, tā franču iestādēs Paldies Dievam! Kopā ar Meierovicu apmeklē-jām Amerikas luterāņu mācītāju delegāciju, sastāvošu no garīgo lietu doktoriem un profesoriem, kuri piecu personu sastāvā ieradušies Parīzē, lai iepazītos ar Eiropas garīgām lietām. Mūsu interesēs, lai viņi apmeklētu arī Latviju un sniegtu attiecīgu palīdzību. Par viņiem sevišķi interesē-jas Francijas pilsonis latvietis A. Stabuša kungs, kurš strādā, kā īsts patriots.

22. jūn. Šodien pavadām Baltijas komisijas locekli Dr. S. E. Morisonu. Viņš aizbrauc uz Ameriku, neapmierināts ar miera konferences darbību attiecībā pret Baltijas valstīm un admir. Kolčaku.

Latviešu un igauņu delegācijas parāda savu atzinību un viņam par godu Buloņas meža labākā restorānā sarīko atvadīšanās brokastis. No Igauņu puses piedalās Poska, Pūsta un Piips, no mūsu — Meierovics, Grosvalds un es. Bez tam vēl kā viesis uzlūgts un dalību ņem pulkv. Grims, Baltijas valstu kara un politiskās misijas priekšnieks, kurš dažas dienas atpakaļ iebraucis no Liepājas. Tiek teiktas sirsnīgas runas un izcelts Dr. Morisons, kā arī atzīmēti pulkv. Grūna nopelni, kurš savos ieskatos jau stipri vien ir mainījies par labu Baltijas pamattautām. Viņš palīdz sekmēt mūsu palīdzības darbu pie Amerikas iestā dēm, attiecīgi tās informēdams.

23. jūn. Miers parakstīts. Kāda brīnišķa diena! Ar kādu svētlaimības sajūtu pildīta visa Parīze! Šodien arī Jāņu dienas vakars. Mūsu senči pulcējās pie Zilā kalna, mājās atstādami galdus, klātus ar ēdieniem un dzērieniem priekš tālajā ceļa gājējiem uz Zilo kalnu, uz latviešu tautas miera un tautas vienības svētkiem. Neupurējuši saviem dieviem, aizmirsuši naidu, tie sāka līgsmot. Pirmie dejoja visvecākie, tad pieaugušie un vispēdīgi jaunatne — mazi un lieli. Tā mums zēniem stāstīja Vecpiebalgas draudzes skolotāji par mūsu tautas miera un laimības svētkiem. Un tās bija mūsu patīkamākās mācības stundas.

Tiešām, nav lielāka un brīnišķīgāka vārda, kā vārds «miers». Tas skan visur un ikkatru gadu, ikkatros ziemsvētkos tas no jauna atskan pa yisy, zemes virsu, pa visu pasauli, un skanēs mūžīgi, bet šī dienas miera zvani nekad 'g'j vairs neatkārtotos. Tā to saprot Parīze, ^ onQO,,a, Ņujorka un visa civilizētā pasaule.